

MUHANDIS KADRLAR FAOLIYATIDA HISSIYOTLARNING O`RNI

Alimirzayev Nodirbek Avazbek o'g'li

ToshDTU "Pedagogika va psixologiya" kafedrası, assistenti.

Javohir Ergashev

ToshDTU "Neft va gaz ishi (Neft va gaz quvurlari baza omborlari qurush va ulardan foydalanish)" ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi.

Abstract: *This article highlights the important role that emotions play in engineering activities, the management of emotions, and explores the specifics of emotions. In addition, the article reflects on the essence of emotions and their importance in human life, and discusses the positive and negative aspects of emotions shown by engineers in organizing activities.*

Keywords: *engineer, emotions, empathy, respect, stress, resilience, emotional intelligence.*

Annotatsiya: *Ushbu maqola muhandis xodimlar faoliyati sohasida muhim o'rin tutadigan hissiyot, uni boshqarish va uning xususiyatlarini yoritishga bag'ishlangan. Shuningdek, maqolada hissiyot mohiyati va inson hayotida uning ahamiyati haqida fikr yuritilgan hamda muhandislar tomonidan hissiyotlar faoliyatni tashkil qilishda ijobiy va salbiy tomonlari aks ettirilgan.*

Kalit so'zlar: *muhandis, hissiyot, empatiya, hurmat, stress, chidamlilik, aqliy hislar.*

Muhandislik odatda mantiq, aql va texnik jasorat bilan boshqariladigan soha sifatida qabul qilinadi. Biroq, sirt ostida muhim, ammo ko'pincha e'tibordan chetda qolgan omil—hissiyotlar yotadi. Tuyg'ular muhandislik xodimlarining tajribalari, qarorlari va o'zaro munosabatlarini shakllantirishda hal qiluvchi ro'l o'ynaydi. Ushbu maqola hissiyotlarning muhandislik mutaxassisleri faoliyatiga qanday ta'sir qilishini, ularning muammolarni hal qilish, jamoaviy ish, mahsuldorlik va umumiy farovonlikka ta'sirini o'rganishga qaratilgan.

Psixologiya va tashkiliy xulq-atvor sohasidagi tadqiqotlar hissiyotlarning inson bilimi va xulq-atvoriga chuqur ta'sirini ta'kidladi. Muhandislikdagi hissiyotlar bo'yicha tadqiqotlar nisbatan kam bo'lsa-da, paydo bo'lgan dalillar shuni ko'rsatadiki, muhandislarning hissiy holatlari ularning ishlashi va o'zaro ta'siriga sezilarli ta'sir qiladi. Masalan, umidsizlik yoki hayajon kabi his-tuyg'ular muammolarni hal qilish yondashuvlari va ijodkorlik darajalariga ta'sir qilishi mumkin. Bundan tashqari, hissiyotlar jamoaviy ish dinamikasida hal qiluvchi ro'l o'ynaydi, muhandislik guruhlarida ichidagi hamkorlik, aloqa va nizolarni hal qilishga ta'sir qiladi.

Muhandislik xodimlari faoliyatidagi hissiyotlarning ro'lini tushunish uchun aralash usulli yondashuvdan foydalanish mumkin. So'rovnomalar va intervyular muhandislarning hissiy tajribalari, ularning ishga ta'siri va ishlatilgan mexanizmlar to'g'risida miqdoriy va sifatli ma'lumotlarni to'plash uchun o'tkazilishi mumkin.

Bundan tashqari, muhandislik ish muhitidagi kuzatuv tadqiqotlari hissiyotlarning turli xil vazifalar va o'zaro ta'sirlarni qanday namoyon qilishi va ta'sir qilishi haqida qimmatli tushunchalarni berishi mumkin.

Muhandislik xodimlari faoliyatida hissiyotlarning ro'li ko'pincha e'tibordan chetda qoladi, ammo ularning samaradorligi va natijalariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Muhandislik ko'pincha sof texnik soha sifatida qaralsa-da, hissiyotlar muhandis ishining turli jihatlarida hal qiluvchi ro'l o'ynaydi:

Muammoni hal qilish: muhandislar ko'pincha innovatsion echimlarni talab qiladigan murakkab muammolarga duch kelishadi. Qiziqish, ishtiyoq va ishtiyoq kabi ijobiy his-tuyg'ular muhandislarni noan'anaviy g'oyalar va yondashuvlarni o'rganishga undashi mumkin. Boshqa tomondan, umidsizlik yoki tashvish kabi salbiy his-tuyg'ular ijodkorlikka to'sqinlik qilishi va muammolarni hal qilish qobiliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin.

Jamoaviy ish va hamkorlik: muhandislik loyihalari odatda umumiy maqsad sari birgalikda ishlaydigan ko'p tarmoqli jamoalarni o'z ichiga oladi. Ishonch, hamdardlik va hurmat kabi his-tuyg'ular jamoalar ichida samarali muloqot va hamkorlik uchun juda muhimdir. Jamoa a'zolari o'rtasidagi ijobiy munosabatlar samaradorlikni oshirishi va loyihaning yaxshi natijalariga olib kelishi mumkin.

Jamoa bilan ishlash va hamkorlik muhandislik loyihalarining hal qiluvchi jihatlari hisoblanadi, ayniqsa bunday sa'y-harakatlarning multidisipliner xususiyatini hisobga olgan holda. Mana nima uchun ishonch, hamdardlik va hurmat kabi his-tuyg'ular juda muhim:

Ishonch har qanday muvaffaqiyatli jamoaning asosini tashkil qiladi. Jamoa a'zolari bir-biriga ishonganlarida, ular ochiq fikr almashish, xatolarni tan olish va bir-birlarining tajribasiga tayanish ehtimoli ko'proq. Bu jamoda psixologik xavfsizlik tuyg'usini kuchaytiradi, bu erda odamlar tavakkal qilish va himoyasiz bo'lishni qulay his qilishadi.

Empatiya: empatiya-bu boshqalarning his-tuyg'ularini tushunish va baham ko'rish qobiliyatidir. Jamoa sharoitida empatiya jamoa a'zolariga bir-birining istiqbollari, tajribalari va muammolari bilan bog'liq bo'lishiga yordam beradi. Bu faol tinglashni rag'batlantiradi va odamlar o'zlarini qadrli va tushunarli his qiladigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni targ'ib qiladi.

Hurmat: hurmat jamoada ijobiy munosabatlarni saqlab qolish uchun juda muhimdir. Jamoa a'zolari bir-birlarining fikrlari, hissalari va chegaralarini hurmat qilsalar, ular inklyuziv va hamkorlik muhitini yaratadilar. Hurmatli muloqot konstruktiv fikr-mulohazalarni, nizolarni sog'lom hal qilishni va samarali qaror qabul qilishni rag'batlantiradi.

Muhandislik jamoalarida ishonch, hamdardlik va hurmatni rivojlantirish orqali tashkilotlar murakkab muammolarni hal qilish va maqsadlariga yanada samarali erishish uchun o'z a'zolarining turli iste'dodlari va istiqbollardan foydalanishlari mumkin. Bundan tashqari, jamoa a'zolari o'rtasidagi ijobiy munosabatlar yuqori

ma'naviyatga, ishdan qoniqishning oshishiga va oxir-oqibat loyihaning yaxshi natijalariga hissa qo'shishi mumkin.

Hissiyotlar muhandislarning qaror qabul qilish jarayoniga ta'sir qilishi mumkin. Masalan, muvaffaqiyatsizlikdan qo'rqish yoki tavakkal qilishni istamaslik konservativ qarorlar qabul qilishga olib kelishi mumkin, haddan tashqari ishonch esa dizayndagi potentsial xavf yoki kamchiliklarni e'tiborsiz qoldirishga olib kelishi mumkin. Muhim qarorlar qabul qilishda muhandislar o'zlarining his-tuyg'ulari va tarafkashliklaridan xabardor bo'lishlari muhimdir.

Muhandislar ko'pincha mijozlar yoki manfaatdor tomonlar bilan ularning ehtiyojlari va talablarini tushunish uchun yaqindan ishlashadi. Hamdardlik va sabr-toqat kabi his-tuyg'ular mijozlar bilan munosabatlarni o'rnatish va ularning qoniqishini ta'minlash uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, tanqid yoki qiyin mijozlar oldida umidsizlik yoki umidsizlik kabi his-tuyg'ularni boshqarish professionallikni saqlab qolish uchun juda muhimdir.

Ish muhiti va stressni boshqarish: muhandislik kasbi talabchan va stressli bo'lishi mumkin, ayniqsa qattiq muddatlarga yoki byudjet cheklovlariga duch kelganda. Chidamlilik, optimizm va o'z-o'zini anglash kabi his-tuyg'ular stressni engish va ruhiy farovonlikni saqlash uchun muhimdir. Ish beruvchilar, shuningdek, qo'llab-quvvatlovchi ish muhitini targ'ib qilish va stressni boshqarish va hissiy qo'llab-quvvatlash uchun resurslarni taqdim etish orqali ro'l o'ynashi mumkin.

Hissiyotlar muhandis ishining turli jihatlarida, jumladan muammolarni hal qilish, jamoaviy ish, qaror qabul qilish, mijozlarning o'zaro munosabatlari va stressni boshqarishda muhim ro'l o'ynaydi. O'z his-tuyg'ularini samarali tushunish va boshqarish orqali muhandislar ularning ish faoliyatini, mahsuldorligini va umumiy ishdan qoniqishini oshirishi mumkin.

Topilmalar muhandislik sharoitida hissiyotlarni tanib olish va boshqarish muhimligini ta'kidlaydi. Aql-idrok amaliyoti, empatiyani shakllantirish mashqlari va stressni boshqarish texnikasi kabi hissiy intellektni rivojlantirish strategiyalari muhandislarning farovonligi va ish faoliyatini yaxshilashi mumkin. Bundan tashqari, hissiy ehtiyojlarni tan oladigan va qondiradigan qo'llab-quvvatlovchi ish madaniyatini rivojlantirish muhandislik guruhlarida innovatsiyalar va hamkorlik uchun qulay muhitni yaratishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, hissiyotlar muhandislik xodimlarining faoliyatiga katta ta'sir ko'rsatadi, muammolarni hal qilish, jamoaviy ish, mahsuldorlik va farovonlikka ta'sir qiladi. Hissiyotlarning ro'lini tan olish va qabul qilish orqali muhandislik tashkilotlari ishlashni yaxshilash va yanada inklyuziv va qo'llab-quvvatlovchi ish muhitini yaratish uchun yangi yo'llarni ochishi mumkin. Oldinga siljish, hissiy intellektni o'rgatish va psixologik xavfsizlik madaniyatini targ'ib qilish muhandislarga o'z his-tuyg'ularini ijobiy qo'llash, muhandislik sohasidagi innovatsiyalar va muvaffaqiyatlarni rag'batlantirish imkoniyatini beradi.

Kelajakdagi tadqiqotlarda bo'ylama tadqiqotlar hissiyotlarning muhandislik ko'rsatkichlari va farovonligiga uzoq muddatli ta'sirini yanada o'rganib, muhandislik sharoitida hissiyotlarni boshqarish uchun moslashtirilgan aralashuvlar va eng yaxshi amaliyotlarni ishlab chiqishni xabardor qilishi mumkin. Bundan tashqari, muhandislik va psixologiya fanlari o'rtasidagi fanlararo hamkorlik professional sharoitlarda hissiyotlar, bilish va xatti-harakatlar o'rtasidagi murakkab o'zaro bog'liqlik haqidagi tushunchamizni boyitishi mumkin.

FOYDALANILGAN MANBA VA ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'dirilgan ikkinchi nashr -T.: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. 250-b.
2. Xaydarov F. I, Xalilova N. I. Umumiy psixologiya. -T. 2017. -320 b.
3. Yulchiyeva Z.N, Ruzmetova S.T. Muhandislik psixologiyasi. O'quv qo'llanma. "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi" – Toshkent, 2023
4. Yulchiyeva Z.N. va b. Kasbiy psixologiya. Darslik. "Nodirabegim – Toshkent, 2021
5. Yulchiyeva Z.N. Kasbiy faoliyat psixologiyasi. O'quv qo'llanma. "History and page" – Toshkent, 2022
6. V. M. Karimova Ijtimoiy psixologiya asoslari. T: O`qituvchi nashriyoti 1994.
7. Andreeva G. M. Aktualnie problemi sotsialnoy psixologii. M. Iz. MGU. 1998
vebsaytlar
1. <https://ru.wikipedia.org/wiki/эмпатия>